

Frågeställningar angående vindbruksplan i Ale kommun.
Av Fredrik Johansson, Röbacka 1:8. Nära område D.
2011-04-01

Svar sammanställda av arbetsgruppen för vindbruksplanen 2011-05-03.

1. I Ale kommun finns inga områden av riksintresse för vindbruk. Varför ändå etablera områden när förhållandena är så dåliga som i Ale, medelvind 6,2 m/s i område D?

Ale kommun har tillbakavisat ett underlag med förslag på områden för vindbruk till riksintresse som Länsstyrelsen i Västra Götalands län översände 2007, som omfattade stora delar av både Risveden och Vättlefjäll.

Utdrag ur energimyndighetens kriterier för utpekande av nya områden enligt Energimyndigheten

”Följande kriterier ska användas vid utpekandet av områden av riksintresse för energiproduktion, vindbruk 2006/07: Huvudkriterium: områden med en beräknad medelvind om lägst 6,5 meter per sekund på 71 meters höjd (över nollplans-förskjutningen) över land och hav ut till territorialgräns, samt i ekonomisk zon.

- ***Undantag 1:*** Områden enligt miljöbalken 7 kap. 2 § (nationalpark) och 4 kap. 7 § (national-stadspark)
- ***Undantag 2:*** Områden enligt miljöbalken 4 kap. 5 § (obrutet fjäll)
- ***Undantag 3:*** Bebyggelseområden enligt lantmäteriets "Terrängkartan" med ett skyddsavstånd av 400 m (sluten, hög, låg och fritidsbebyggelse)
- ***Undantag 4:*** Områden med bottendjup större än 30 m.

Undantag 5: Områden som faller ut av ovanstående kriterier vars yta är mindre än 1,5 km².” I Energimyndighetens bearbetning sattes senare den minsta ytan till 3 km².

Ytorna är för små för att ingå som riksintresse men områden med medelvind över 6.0 m/s bedöms vara intressanta för etablering av kommersiell vindkraft.

2. Kommunens mål är 25 % av förbrukningen på 270000MWh. Dvs. 67500MWh. Detta skall nås med 13 vindkraftverk som producerar 5000MWh per år. Detta är inte möjligt här. Ett VESTAS V90 2.0 MW ger exempelvis 0,4 MW vid 6m/s enligt VESTAS manual. Detta x 6000 timmar som man påstår att verken kan leverera el blir 2400 MWh/år. 2400x13 verk blir 31200 MWh. Då kommer man upp i 11 %, inte ens hälften av målet. 13 verk är dessutom inte troligt att man får plats med. Man kan räkna med 3 verk i varje område kanske. Då blir det 8 % istället. Är det värt att etablera då?

Under arbetet med vindbruksplanen har inget mål uppsatts om att innehålla 25 %. Avsikten med % -talet var att beskriva hur stor andel en vindkraftsutbyggnad skulle kunna generera i Ale utifrån kommunens förbrukning. Energiproduktionen från föreslagna verk är inte känt exakt och den angivna energiproduktionen och siffrorna får

ses som en beskrivning av vilken storleksordning det rör sig om. Beräkningsmetoder kan diskuteras utifrån olika fabrikat av verk, val av plats, mm.

Allt tillskott, genom regional och nationell utveckling av förnyelsebar energi genom vindbruk, är positivt utifrån en omställning till ett mer hållbart samhälle.

3. Riktvärdet för minimiavstånd mellan enstaka bostad och verk är 500 m. Och mellan sammanhållen/samlad bebyggelse 1000 m. Hur kan man kalla alla fastigheter runt område D för enstaka fastighet? Det bör väl vara 1000 m som gäller här?

Det finns inga beslut tagna om sammanhållen/samlad bebyggelse på landsbygden och för de hus som ligger på landsbygden och i byarna har buffertzonen på 500 meter varit utgångspunkt mellan vindkraftverk till enstaka bostadshus.

Anledningen att avståndet 1000 meter föreslås vid tätorterna är till för framtida expansion av samhällena, enligt Ale ÖP 07.

4. I tysta områden och områden för friluftsliv där en låg bullernivå utgör en viktig kvalitet och naturliga ljud dominerar bör ljudet från vindkraftverk inte överskrida 35dBA. Detta måste väl gälla område D?

Särskilt värdefulla områden för friluftslivet bör skyddas från buller. Vilka dessa områden är får bedömas och utredas från fall till fall vid etablering av enstaka verk, i bygglov/tillstånd enligt Miljöbalken och i samband med projektering av vindkraftverk, eftersom förhållandena kan förändras över tid.

Område D ingår inte i kända friluftsområden som t ex Risveden eller Vättlefjäll. De stora "tysta" skogs- och vildmarksområdena Risveden och Vättlefjäll redovisas som olämpliga för vindkraftverk.

Naturvårdsverket har angett ett begränsningsvärde på 40 dBA vid bostadshus. Det är det som gäller och tillämpas vid prövning. Det kan innebära andra avstånd än 500 m beroende på terräng, vindriktning osv. när en vindkraftsanläggning prövas.

5. Bostäder som ligger nära föreslagna områden för vindbruk riskerar att utsättas för störande ljud och ljuseffekter. Genom att det i planen undantagits områden i närheten av bostäder och att gällande gränsvärden och här angivna rekommendationer skall följas skall det dock inte finnas risk att någon utsätts för oacceptabel påverkan i dessa avseenden. Gäller 35 eller 40dBA?

Kan man verkligen påstå att det undantagits områden i närheten av bostäder när så många fastigheter hamnar så nära som här?

Man bör även ta hänsyn till lågfrekvent buller. Detta mäts i dBC och är enligt många studier och forskare ett större orosmoment och ett större skyddsavstånd behövs.

Ex. KSLA, Kungliga skogs- och lantbruksakademin: hur mäta buller och hälsoeffekter från vindkraft, av Henning Theorell.

- Ljud bör mätas i dBA och dBC
- Mer störande än normalfrekvensområdet, påverkar sömn och hälsa
- Filtreras sämre av skärmar, väggar och fönster
- Maskeras ej av skogsbrus, speciellt inomhus
- Vid <1000m avstånd finns risk för att socialstyrelsens gränsvärden för lågfrekvent buller inomhus uppnås
- Nya riktlinjer för skyddsavstånd >1500m

dBA används vid bullermätning t ex vid trafikleder. Det föredrag som Henning Theorell höll vid KSLA ska ses som ett inlägg i debatten. Naturvårdsverket har inte ändrat riktlinjer för någon typ av buller utifrån detta dvs. det finns inga nya riktlinjer för skyddsavstånd. Det är 40 dBA som gäller och avståndet beräknas utifrån detta värde.
<http://www.naturvardsverket.se/sv/Start/Verksamheter-med-miljopaverkan/Buller/Vindkraft/Riktvarde-for-ljud-fran-vindkraft/>

Inför den slutliga prövningen av vindkraftverkens placering kommer riktvärdet/respekt-avståndet på 500 meter till bostadshus vara en av utgångspunkterna som ligger till grund för lämpligt skyddsavstånd mellan verk och befintliga bostadshus. Avståndet inrymmer en viss flexibilitet och lämpligt avstånd kommer att fastställas för respektive verk och område som är anpassat till topografi och skyddsavstånd till vägar, järnväg osv. i samband med prövningen.

Forskning pågår runt ljud, människa och vindkraft. Forskaren Eja Pedersen (Högskolan i Halmstad) har genomfört vindvalprojektet "Människors upplevelser av ljud från vindkraftverk". Här tas även frågorna upp angående lågfrekvent ljud. Se bifogad länk <http://vimeo.com/15844523>

Vindval är ett forskningsprogram som tar reda på hur vindkraft påverkar människor, natur och miljö.

6. Om konsekvenser:

Landskapsbilden:

verken i område D kommer att synas mycket väl från i stort sett alla håll runt området. Här ifrån Röbacka t ex. kommer även område E att synas mycket tydligt. Att verken skulle smälta in i det kuperade landskapet eller skymmas av skog och buskage är ju inte verklighet. 150 m är väldigt mycket och syns väldigt långt.

En objektiv värdering av hur den förändrade landskapsbilden påverkar olika betraktare är dock svår att göra, eftersom påverkan upplevs olika från person till person. Vindkraftverken blir synliga och kan komma att utgöra dominerande inslag i landskapsbilden. Bedömningen är att från det varierande, öppna-halvöppna, kuperade odlingslandskapet blir det generellt svårt att se vindkraftverk i flera områden samtidigt.

En betraktare skulle från enskilda platser samtidigt kunna se vindkraftverk i områdena D och E, under förutsättning att utbyggnad skulle ske i båda dessa områden, då vindkraftverk är höga och syns långt. Fotomontage kan då vara en bra metod för att visualisera konsekvenser av förslag till vindbruksetablering.

Konsekvenserna för landskapsbilden kommer att utredas vid projektering av vindkraftsutbyggnad. Även länsstyrelsen har i samrådsskedet hänvisat till att landskapsanalysen med fördel kan utvecklas, avseende identifiering i av landskapets värden, i samband med projektets miljökonsekvensbeskrivning.

Friluftslivet:

Att storstadsregionens invånare får allt längre till opåverkade skogsområden för rekreation nämns i planen. Men vi som bor i dessa områden då? Vi påverkas ju hela tiden av en etablering, dygnet runt året om av skuggeffekter, ljudeffekter, minskade möjligheter att vistas i skogen, mm.

Upplevelserna i närområdet till vindkraftverk kommer att förändras, men stora ytor har sparats som är tillgängliga för alla.

Om samtliga föreslagna områden skulle byggas ut med vindkraftverk skulle vissa delar av områden som är av betydelse för friluftsliv och rekreation tas i anspråk, och färre "tysta" och opåverkade områden kommer då att finnas kvar i storstadens närhet.

Eventuell påverkan av ljud-, ljus- och skuggeffekter utreds alltid vid prövning av vindkraftverk. Länsstyrelsen har i samrådsskedet ansett att bullerstörningar och störningar från skuggor och reflexer behöver utredas för varje enskild lokalisering i närheten av bostadsbebyggelse i enlighet med rekommendationerna i Boverkets vindkraftshandbok.

Naturmiljöer:

Här talar man bara om våtmarker och strandområden. Inget om den fullkomliga tystnaden i området som blir förstörd. Här ute är det verkligen tyst, bakgrundsbuller existerar inte så allt hörs väldigt tydligt (långt). Detta är en väldigt viktig faktor. Det står heller inget om de stora markingrepp som en utbyggnad innebär.

Vindbruksplanen tar upp ovanstående frågeställningar i rekommendationer och regler som också kommer att bevakas vid handläggning av vindkraftsärenden.

Den samlade effekten från intrång av kranplatser, fundament, ledningsanslutningar, transportvägar vid byggnation samt visuellt ingrepp i landskapsbild och kulturmiljö bör lämpligen redovisas inför varje förslag till utbyggnadsområde och projektering, eftersom dess konsekvenser inte går att förutse i detta översiktliga skede. Om det blir aktuellt med en vindkraftsetablering i området så kommer fördjupade utredningar behöva göras för de lokala naturvärdena, friluftslivet och landskapsbilden. Fotomontage kan även här vara en bra metod för att visualisera konsekvenser av förslag till vindbruksetablering.

Sociala och ekonomiska konsekvenser:

Vad gäller de ekonomiska konsekvenserna så talar man i planen om arbetstillfällen som skapas. Detta är inte relevant eftersom tillverkarna av verken oftast har egen personal vid montering, drifttagning, mm. De eventuella lokala arbetstillfällena är högst tillfälliga.

Det är väl troligt att arbetstillfällena är tillfälliga vid byggnation av vindkraftverk men så är det vid all byggnation. Det kan emellertid generera till andra positiva ekonomiska konsekvenser som fler arbetsmarknadstillfällen regionalt genom tillverkning av produkter som hör samman med vindkraftutbyggnad, som t ex kullager vid SKF.

Andels- eller kooperativt ägande i vindkraftverken är ett sätt att ta del av den ekonomiska vinningen om man inte är markägare.

Att markägarna lockas av ersättningarna för att upplåta sin mark är ju förståeligt, men det sker ju på bekostnad av alla oss som bor runt omkring. Vi får betala detta med dels alla störningar som redan tagits upp men också med kraftigt sänkta fastighetsvärden. Detta nämns inte över huvudtaget i planen vilket jag tycker är mycket märkligt. Undersökningar har visat att inom en radie av 1,6 km sjunker fastighetsvärdet med upp till 30 %. Uttalanden från mäklare runt om i landet säger samma sak. Tex. Magnus Lindow på Mäklarhuset som säger till P4 nyheterna: <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=91&artikel=2464803>:

Priserna på fastigheter sjunker kraftigt om det byggs ett vindkraftverk i närheten, det säger mäklare i fastighetsbranschen.- Fastigheterna blir inte lika intressanta som när det inte finns ett vindkraftverk i närområdet, därför påverkar det värdet på fastigheten negativt, säger Magnus Lindow, som är mäklare på Mäklarhuset i Gnosjö. Ett vindkraftverk kan ge rejält klirr i kassan för den markägare som arrenderar ut sin mark till vindkraftbolagen. För grannarna är alltså ekvationen den motsatta. Markägaren kan tjäna runt 150 000 kronor per vindkraftverk och år, grannarna riskerar en tredjedel i sänkt fastighetsvärde. Deras mark ”dödas” när det hamnar ett vindkraftverk i närheten. De kan inte längre bygga eller göra vad de vill på sin egen mark. Buller- och skuggzoner förhindrar det och mäklare går dessutom ut och varnar för kraftiga prisfall på fastigheter till följd av vindkraftsverksbyggen, för grannen kan det handla om så mycket som upp till en tredjedel, säger mäklaren Magnus Lindow. - De kan förlora 30 procent av fastighetens värde, det är mycket. Vissa kan förlora ännu mer om det är rent extremt. Magnus Lindow får medhåll från fler mäklare. Karin Svensson arbetar på Österlen, där det idag redan finns flera vindkraftverk. Enligt henne sjunker inte bara priset, risken finns att folk inte ens vill köpa fastigheterna. - Det finns de kunder som kommer att säga ”Nej tack”, beroende på att det ligger för nära de här vindkraftverken, säger Karin Svensson.

Vad tar kommunen för ansvar för sänkta fastighetsvärden?

Ale kommun tar inte ställning till ekonomiska aspekterna vid byggnation av vindkraftverk, då regelverk och andra förutsättningar på elmarknaden kan förändras över tiden. Kommunens uppdrag är att anvisa lämplig markanvändning som möjliggör vindkraftsutbyggnad men det är bl a markägare och exploitörer (marknaden) som avgör om genomförandet är lönsamt eller inte.

Kommunen har ett stort ansvar för den fysiska miljön och för att vi hushåller med våra naturresurser, vårt kulturarv och vår livsmiljö på ett långsiktigt hållbart sätt. Här kan

markanvändningen både gynna och missgynna den enskilde samtidigt som den enskilda fastighetsägarens inställning till föreslagen markanvändning är av betydelse.

En rapport "Vindkraft i sikte" Svensk Vindenergi 2010 visar att det inte går att påvisa ett generellt samband att fastighetspriser på villor och fritidshus påverkas negativt av vindkraftverk i närheten (inom 5 km). Några mäklare ansåg att innan verken var på plats var det en negativ förväntan medan det efteråt inte märktes någon skillnad. Studierna och forskningen kommer att fortsätta eftersom underlaget hittills varit begränsat. Kommunen tar inte på sig ett ekonomiskt ansvar för framtida förändrade fastighetsvärden utifrån översiktsplanen.

Självklart kan obebyggda fastigheter sjunka i värde om de inte längre kan bebyggas utan enbart fortsätter vara till exempel jord-/skogsfastigheter. Det är inte självklart att all mark är lämplig att bebygga. Varje enskilt bygglov måste prövas, även om marken inte skulle påverkats av vindbruksplanens framtagna områden.